

ОПШТИНА СТРУГА

**СТРАТЕГИЈА ЗА
СОРАБОТКА СО
ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР
2015-2020**

СТРУГА
СТРАТЕГИЈА
СОРАБОТКА СО
ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР
2015-2020

ОПШТИНА СТРУГА

**СТРАТЕГИЈА ЗА СОРАБОТКА
СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР НА
ОПШТИНА СТРУГА
2015-2020**

Издава:

Општина Струга

За издавачот:

Зијадин Села, Градоначалник

Лектура:

Абакус

Ликовно - графичко обликување:

Бригада Дизајн

Печат:

Пропоинт

Тираж:

500 примероци

Бесплатен/некомерцијален тираж

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

352.08:316.453(497.772)"2015/2020"

СТАРТЕГИЈА на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор :
2015-2020. - Струга : Општина Струга, 2015. - 38 стр. ; 20 смНасл. стр. на припечатениот текст: STRATEGJIA E KOMUNËS STRUGË PËR BASHKËPUNIM ME
SEKTORIN QYTETAR 2015 – 2020- Обата текста меѓусебно печатени во спротивни насоки. -

Текст на мак. и алб. јазик.

Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-65849-1-7

а) Локална самоуправа - Граѓански сектор - Соработка - Струга -

2015-2020 б) Развој на општините - Невладини организации - Стратегии - Струга - 2015-2020

COBISS.MK-ID 98745866

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
OPEN ОТВОРЕНО
SOCIETY ОДШТЕСТВО
IN МАКЕДОНИЈА

*Изготвување на Стратегијата е
финансиски поддржано од Фондацијата
Отворено општество - Македонија.*

1. Извршно резиме	7
2. Вовед	9
3. Визија	13
4. Принципи и вредности	14
5. Тековни политики за соработка со граѓанскиот сектор	16
6. Стратешка карта	21
7. Стратешки приоритети и мерки на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор	23
7.1 Управување со буџетот.....	23
7.2 Развој на капацитетите.....	24
7.3 Обезбедување услуги.....	25
7.4 Задоволни граѓани.....	26
8. Избалансирана карта на показатели на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор	27
9. Мониторинг и евалуација	32

- ГС**.....Граѓански сектор
- ЕК**.....Европска комисија
- ЕЛС**.....Единица на локалната самоуправа
- ЕУ**.....Европска унија
- ЗГ**.....Здружение на граѓани
- ИКП**.....Избалансирана карта на показатели
- ИКТ**.....Информациско-комуникациски технологии
- НВО**.....Невладина организација
- ПЕСТ**.....Политичко-легислативна, економска, социјална и технолошка анализа
- РМ**.....Република Македонија
- SWOT**.....Анализа на јаките и слабите страни, можностите и заканите
- ФООМ**.....Фондација Отворено општество – Македонија
- ООН**.....Организација на обединетите нации

Во документот се користат термини и изрази за граѓанскиот сектор (ГС) кои во зависност од нивната секојдневна употреба во различни сектори од општеството може да доведат до различна перцепција на истите. Не постои една општоприфатена правна дефиниција за граѓански организации. Според Организацијата на Обединетите нации (ООН), граѓанските организации се: „Непрофитни, волонтерски граѓански групи кои се организирани на локално, национално и на меѓународно ниво со цел да покренуваат прашања од јавен интерес. Целно ориентирани и создадени од луѓе со заеднички интереси, тие извршуваат различни услуги и хуманитарни функции, ги застапуваат потребите на граѓаните пред владите, ги следат политиките и спроведувањето на програмите и го поддржуваат учеството на граѓанскиот сектор на ниво на заедницата“¹. Од своја страна, пак, Цивикус² го дефинира граѓанското општество како простор меѓу семејството, државата и пазарот, каде што луѓето се здружуваат за да ги остварат своите интереси, од што се гледа дека дефиницијата цели кон тоа да ги вклучи како формалните, така и неформалните здружувања и мрежи.

Заради разбирливост и јасна дистинкција на изразите користени во овој документ, треба да се имаат предвид следниве појаснувања:

- 1. Граѓанско општество** - формални и неформални граѓански асоцијации, организации и мрежи, исклучувајќи ги семејствата, бизнис-секторот, политичките партии и владиниот сектор, кои се формираат со цел да ги изразат и остварат заедничките цели и интереси.
- 2. Организација** - секое здружение, фондација, сојуз, како и секој организациски облик на странска организација, како и друга форма на здружување, регистрирани во согласност со одредбите на Законот за здруженијата и фондациите.

¹ Извор: Обединети нации, Канцеларија за соработка со граѓанските организации, Одделение за односи со јавноста.

² Цивикус, 2003. Цивикус – Светската алијанса за граѓанско учество е меѓународна граѓанска организација основана во 1993 година со седиште во Вашингтон и во Јоханесбург, чијашто мисија е да ги зајакне граѓанската акција и граѓанското општество во светот.

3. **Организација со статус од јавен интерес** - организација која се стекнала со статус на организација од јавен интерес, во согласност со Законот за здруженијата и фондациите;
4. **Граѓански сектор** - организациите регистрирани во согласност со Законот за здруженијата и фондациите. Стратегијата ги користи термините граѓански организации, граѓански здруженија, граѓанско општество и невладини организации кои реферираат на потесната дефиниција, како синоними за здруженијата и фондациите, т.е. со еден збор граѓански сектор.
5. **Засегнати страни** – целни групи граѓани, организации и институции кои имаат интерес и влијание во граѓанскиот сектор.
6. **Целна група** на којашто примарно се однесуваат мерките од оваа стратегија се сите субјекти формирани во согласност со Законот за здруженијата на граѓани и фондациите, т.е. граѓанскиот сектор (ГС), кои дејствуваат на подрачјето на Општина Струга.
7. **Општина** - единица на локалната самоуправа, како заедница на жителите на одредено подрачје, утврдено со закон, која преку своите органи и преку администрацијата и организираниите јавни служби, овозможува вршење на надлежностите пропишани со закон.
8. **Информациско-комуникациски технологии (ИКТ)** - збир од технологии кои се занимаваат со обработка, чување и комуникација на информации, вклучувајќи ги и сите видови компјутерски и комуникациски системи.
9. **Стратешка мапа** (од англиски Strategic Map) - логичка структура која покажува логична причинско-последична поврзаност меѓу стратешките приоритетни цели.
10. **Избалансирана карта на показатели, ИКП** (од англиски Balance Score Card), е современ метод на стратешко планирање и управување што се користи во бизнисот, јавниот сектор и во непрофитните организации.
11. **Надлежност** - збир на работи од јавен интерес од локално значење, кои Општината - во согласност со законот - има право да ги врши на своето подрачје и е одговорна за нивното извршување.

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Процесот на стратешко планирање е дизајниран за да се изгради заедничка визија за иднината, да се постават приоритетите, да се фокусираат енергијата и ресурсите во Општината и да се осигура дека советниците, Градоначалникот, вработените и другите засегнати страни кои се учесници во процесот работат на остварувањето на заедничките цели.

Стратешката карта на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор (ГС) го покажува патот по кој Општината може да ја постигне својата визија за развојот, местото и улогата на ГС во Општината во периодот 2015-2020 година. Преку Избалансираната карта на показатели (ИКП)³, документот ги обезбедува приоритетните цели, клучните показатели за нивното постигнување, целните вредности кои се сака да се постигнат, како и мерките и иницијативите кои треба да го обезбедат нивното постигнување.

Доследното следење и реализацијата на мерките и иницијативите содржани во документот од страна на Градоначалникот, Општинската администрација и Советот на Општината, како и соодветната финансиска поддршка, ќе обезбедат постигнување на визијата и доверба во посветеноста, транспарентноста и ефикасноста на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор.

Сеопфатниот инклузивен процес на стратешко планирање овозможи да се дефинираат визијата и стратешките приоритети групирани во однос на четирите перспективи од Избалансираната карта на показатели (задоволни граѓани, обезбедување услуги, развој на капацитетите и управување со Буџетот. Визијата на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор е:

Граѓанскиот сектор во Струга е клучен партнер на Општинската администрација во подобрувањето на квалитетот на животој во урбаниите и руралните средини, применувајќи партиципативна демократија.

³ Kaplan, R. and Norton, D., The Balanced Scorecard, Measures that Drive Performance, Harvard Business Review (1992)

Стратешки приоритети на Општината во секоја од перспективите се:

■ ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ

- **ЗГ1:** Вмрежен ГС кој активно учествува во процесите на носење на политиките /одлуките на локално ниво;
- **ЗГ2:** Подобрување на испораката на локалните услуги со користење на капацитетите на ГС.

■ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ

- **ОУ1:** Воспоставување ефикасен и одржлив интерен систем за успешна соработка со ГС;
- **ОУ2:** Воведување на функционален и транспарентен систем за пристап до информациите.

■ РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ

- **РК1:** Заемно систематско и континуирано јакнење на капацитетите на Општинската администрација и ГС.

■ УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ

- **УБ1:** Зголемување на надворешните извори на средства за поддршка на проекти од ГС;
- **УБ2:** Обезбедување конзистентност на Општинскиот буџет наменет за ГС;
- **УБ3:** Зголемување на ефикасноста во трошењето на Општинскиот буџет наменет за ГС.

Стратегијата за соработка со граѓанскиот сектор за периодот 2015 - 2020 година е усвоена од страна на Советот на Општина Струга во февруари 2015 година.

ВОВЕД

Креирањето и одржувањето на институционалните механизми за соработка на граѓаните со државните и локалните органи и тела, особено во процесите на креирање на локалните политики, ја дава основата на партиципативната демократија. Вклучувањето на јавноста во креирањето на локалните политики подразбира и нејзино мобилизирање и создавање услови за изразување на различните мислења и интереси. Општина Струга во целост ги препознава важноста и улогата на граѓанскиот сектор во развојот на демократските процеси во Општината и општо во развојот и подобрувањето на животот во заедницата. Тргувајќи од овие факти, Општина Струга одлучи да го поттикне граѓанскиот активизам во Општината, да ја унапреди соработката со граѓанските организации и да придонесе кон нивен постојан развој. Резултат на таа заложба е овој документ наречен „*Стратегија на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор 2015-2020*“. Стратегијата се однесува на соработката со здруженијата и фондациите, како дел од поширокиот граѓански сектор, и има за цел да обезбеди инклузивен процес и учество на граѓанскиот сектор во процесите на дефинирање на развојните активности и иницијативи на Општина Струга, како и да создаде предуслови за креирање на ефикасни партнерства.

„*Стратегијата на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор*“ е подготвена на консултативен и партиципативен начин, со значителна вклученост на граѓанските организации и Општинската администрација во периодот март - ноември 2014 година.⁴

⁴ Изработката на Стратегијата е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија (ФООМ), како дел од концептот „Општина по мерка на граѓаните“, кој се имплементира во периодот 2014 - 2017 година. Целта е зголемување на административните и финансиските капацитети на општината, зајакнување на граѓанското општество за активно учество во животот на заедницата и придонес кон доброто владеење во училиштата. Во рамки на концептот „Општина по мерка на граѓаните“ отворен е Центар на заедницата во Општина Струга, преку кој се обезбедува правна и административна помош за граѓаните, неформално образование за младите и возрасните и простор за активностите на младинските клубови и другите културни и граѓански иницијативи. Заради поголема јавност и активно учество на граѓаните во работата на Советот на Општина Струга, обезбедена е поддршка и за преуредување на салата за состаноци на Советот.

Создавањето квалитетни предуслови, посветеноста на највисоките Општински раководни структури и мотивираноста на засегнатите страни за учество во процесот се главните фактори за успешно стратешко планирање. Во оваа насока беше обезбеден еден сеопфатен пристап и посветеност и активно учество на членовите на советот и Општинската администрација во процесот на креирање на Стратегијата. Имено, процесот на креирање на Стратегијата беше претходно поткрепен со серија обуки за: (1) претставниците на локалната самоуправа (обука за стратешко планирање со користење на Избалансирана карта на показатели, партиципативно креирање политики, финансирање од ЕУ-фондовите и комуникациски стратегии); (2) граѓанските организации (обука за подобро разбирање на Општинските надлежности, ЕУ-фондовите и политиките за антидискриминација), и (3) училиштата (обука за демократско управување, социјална правда и развивање на училишните планови). На процесот на стратешко планирање му претходеше изработка на сеопфатна анализа на тековната состојба во Општината, која беше реализирана преку прашалници и интервјуа со сите засегнати страни од Општинската администрација и претставници на ГС, како и анализа на постојните релевантни документи⁵. Во процесот на изработка на Стратегијата беа земени предвид сите постојни стратешки документи на локално, регионално и на национално ниво. Процесот продолжи со организација на три јавни расправи, со цел да се обезбеди отворена дебата и усогласување на политиките и предложените стратешки приоритети и мерки, како и да се зголеми чувството на сопственост во однос на изготвената стратегија и зголемување на фокусираноста и одговорноста во процесот на нејзината имплементација. Стратешкото планирање се базираше на користењето на моделот Избалансираната карта на показатели и хронолошки се состоеше од:

- обуки за засегнатите страни;
- сеопфатна анализа на тековната состојба во Општината од аспект на соработката со граѓанскиот сектор;

⁵ Извештај за тековната состојба во Општина Струга (Образование, Социјала, Млади и Соработка со граѓанскиот сектор), ФООМ, мај 2013

- теренско истражување за задоволството на граѓаните од локалните услуги во Општината;
- анализа на засегнатите страни;
- ПЕСТ-анализа;
- SWOT/TOWS-анализа;
- формулирање на визија;
- идентификување на принципите и вредностите;
- одредување на стратешките приоритени цели;
- изработка на стратешка карта;
- дефинирање на клучните показатели на изведбата;
- одредување на целни вредности за секој клучен показател на изведбата;
- идентификување на Мерки и активности за постигнување на целните вредности;
- изработка на Избалансирана карта на показатели;
- изработка на нацрт-верзија на Стратегијата;
- јавна расправа, и
- донесување на Стратегијата од страна на Советот на Општината.

Стратегијата е изработена врз база на Извештајот за тековната состојба во Општина Струга, како и Стратешката анализа, кои се дадени како придружни документи на Стратегијата. Стратегијата ќе биде придружена со акциски план, кој ќе ги разработи конкретните активности и ќе придонесе во исполнувањето на утврдените стратешки приоритети и мерки во насока на постигнување на визијата на Општината.

Документот е во согласност со:

- Стратегија за соработка на Владата со граѓанскиот сектор (2012 – 2017);
- Акцискиот план за спроведување на Стратегијата за соработка на Владата со граѓанскиот сектор (2012 – 2017);
- Програмата за спроведување на процесот на децентрализација и развој на локалната самоуправа во Република Македонија (2011-2014);
- Програмата за развој на Југозападниот плански регион (2010 – 2015) и
- Стратешкиот план за развој на Општина Струга и Акциониот план за Стратегијата за одржлив развој на Општина Струга (2007 – 2011).

ВИЗИЈА

ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР ВО СТРУГА Е КЛУЧЕН ПАРТНЕР НА ОПШТИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЈА ВО ПОДОБРУВАЊЕТО НА КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТОТ ВО УРБАНИТЕ И РУРАЛНИТЕ СРЕДИНИ, ПРИМЕНУВАЈЌИ ПАРТИЦИПАТИВНА ДЕМОКРАТИЈА

Оваа визија на Општина Струга ќе се оствари преку обезбедување конзистентност и предвидливост на финансиските средства од буџетот на Општината наменети за граѓанскиот сектор во Општината и заеднички со граѓанскиот сектор ќе се работи на заемно јакнење на административниот и професионалниот капацитет. Преку воведувањето одржлив и ефикасен внатрешен систем за соработка со граѓанскиот сектор и функционален систем за пристап до информации ќе се стимулира партиципативната демократија за унапредување на економскиот развој, социо-културното наследство и заштитата на животната средина.

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Во процесот на реализирање на стратешките приоритети и мерки за остварување на визијата на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор во периодот 2015-2020 ќе бидат почитувани следниве принципи и вредности:

- **Еднаквост** - при имплементирањето на Стратегијата, Општина Струга ќе има подеднаков однос кон сите граѓани и нивните здруженија, без разлика на нивната етничка, верска, полова, возрасна или друга припадност.
- **Транспарентност** - Во Општина Струга ќе се промовира високо ниво на јавност на информациите со кои се располага, услугите кои се нудат, процедурите според кои се извршуваат и критериумите според кои истите се обезбедуваат.
- **Отчетност** - отчет за работењето на локалните власти (Градоначалник, Совет и администрација), за тоа што е, но и што не е реализирано во рамките на предвидените Општински програми, со детални финансиски извештаи за реализираните програми, проекти, мерки и активности.
- **Партиципативност** - граѓаните и граѓанските здруженија ќе бидат активно вклучени не само во процесот на консултации, туку и во креирањето на јавните политики од локално значење.
- **Професионалност** - Општина Струга ќе ги спроведува стратешките мерки следејќи ги пропишаните норми и процедури.
- **Иновативност** - Општина Струга ќе промовира нови идеи кои ќе бидат преточени во нови производи или услуги што го стимулираат растот и креираат работни места.

- **Законитост** - при извршувањето на мерките предвидени со Стратегијата, Општина Струга доследно ќе ги почитува законите на Република Македонија.
- **Етичност** - при исполнувањето на целите ќе се поаѓа од принципите предвидени со Етичкиот кодекс на државните службеници на РМ и Кодексот на добрите практики за учество на граѓанскиот сектор во процесот на креирање на политиките.
- **Партнерство** - при имплементацијата на стратешките приоритети Општина Струга ќе гради партнерства со преостанатиот јавен и бизнис-сектор, а ќе ги информира и ќе ги вклучи засегнатите страни.

ТЕКОВНИ ПОЛИТИКИ ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР

Стратешката анализа покажа дека од надворешните фактори најголемо влијание врз соработката на локалната самоуправа со граѓанскиот сектор имаат политичко-легислативните и економските фактори, како и воспоставената деловна практика на Општинската администрација за соработка, како најбитен внатрешен фактор.

Надворешни фактори

Со Законот за здруженијата и фондациите⁶ се уредуваат начинот, условите и постапката за основање, регистрација и престанок на работа на здруженијата, фондациите, сојузите, организациските облици на странските организации во Република Македонија, имотот со кој располагаат, надзорот, статусните промени и статусот на организациите од јавен интерес. Советите на Општините имаат обврска поблиску да ги уредат условите за распределба и користење на средствата што ги трансферираат до организациите и да донесуваат годишни планови и програми за распределба на средствата, како и јавно да ги објават организациите кои добиле финансиски средства на Општинската веб-страница. Со Законот се дефинира и статусот на јавен интерес, што значи дека организациите можат да се стекнат со статус од јавен интерес доколку вршат дејности од јавен интерес, спроведувањето програми и проекти на централно и/или на локално ниво, самостојно или во соработка со органите на државната управа и органите на Општините, како и користењето на финансиски средства за реализација на активностите.

Првата Национална стратегија за соработка на Владата со граѓанските организации беше усвоена во јануари 2007 година,

⁶ „Службен весник на РМ“, бр. 52 од 16.4.2010 година

заедно со Акцискиот план во кој беа разработени специфичните мерки и активности за спроведување на целите на Стратегијата. Според оценките за спроведувањето на оваа стратегија, едно од клучните достигнувања е „надградбата на рамката и неколкуте закони донесени на парламентарен начин“. Актуелната Стратегијата за соработка на Владата со граѓанскиот сектор (2012-2017) се залага за промовирање, поддршка и унапредување на партнерските односи меѓу Владата и граѓанскиот сектор, преку мерки за зајакнување на заемната соработка во пет приоритетни области: *Развиен и одржлив граѓански сектор; Активно учество во дефинирањето на политиките, законите и европската интеграција; Економски развој и социјална кохезија; Зајакнат граѓански активизам и поддршка од заедницата, и Зајакната институционална рамка и практики за соработка.* Иако Стратегијата пред сè се однесува на органите на државната управа на централно ниво, сепак таа повикува на тоа да се поттикне добрата практика на соработка и развој на локалните граѓански организации и да се усвојат механизми за соработка, поддршка и вклучување на граѓанските организации во спроведувањето на активностите на локално ниво.

Најзначајниот регионален стратешки документ во Југозападниот регион на кој му припаѓа Општина Струга е „Програма за развој на Југозападниот плански регион 2010–2015“. Сепак, во оваа програма нема експлицитна мерка ниту активност со која би се стимулирало или подобрило граѓанското учество во носењето на регионалните и/или локалните политики. Во моментот Општина Струга не поседува важечки документи од стратешко значење. Општината има изработено два стратешки документи, и тоа: Стратешки план за развој на Општина Струга и Акционен план за Стратегијата за одржлив развој на Општина Струга, но и двата документа го опфаќаат периодот 2007 - 2011 година. Во овие документи во стратешката област Квалитет на животот, стратешката цел 5 (Граѓаните се поактивни и способни да учествуваат во развојот на аспектите на квалитетот на животот во Општината и нејзината околина), директно се однесува на граѓанскиот сектор, а соодветната развојна цел дефи-

нира формирање на Општински и граѓански групи, зајакнати и поврзани во форуми, кои ќе служат како канал преку кој граѓаните ќе можат да придонесат кон дефинирање и постигнување на развојните цели.

Процесите на децентрализација и пристапување на РМ во Европската унија (ЕУ) исто така придонесуваат во дефинирањето на политичко-легислативната рамка. Програмата за спроведување на процесот на децентрализација и развој на локалната самоуправа во Република Македонија 2011-2014 истакнува дека сите предвидени активности имаат за цел да го подигнат институционалното ниво на спроведување на процесот на децентрализација и учеството на клучните фактори, вклучително и граѓанското општество. Европската комисија (ЕК) редовно ги следи случувањата со граѓанското општество во РМ и во годишните извештаи за напредокот во рамките на политичките критериуми за членство посветува поглавје за граѓанското општество.

Економските податоци сугерираат дека југозападниот дел, генерално, а во тие рамки и Општина Струга, според најголем број економски показатели е под просекот на РМ, а планскиот регион во кој работи Општина Струга е меѓу посиромашните во РМ. Дури и да се остварат предвидените стапки на раст на национално ниво, ситуацијата нема по автоматизам да се подобри. За тоа ќе бидат потребни специјални мерки за локален економски развој и ангажирање на целокупниот локален потенцијал во јавниот сектор, бизнисот и во граѓанскиот сектор. Населението во Општина Струга бележи стабилен благ прираст во последната декада како и полова избалансираност. Општината е мултикултурна и мултиетничка заедница, со традиција на соживот и помагање на сограѓаните. Широката распространетост и достапноста на новите медиуми (фејсбук, твитер, фликр, јутјуб) е лесен, економичен и ефикасен начин за комуникација со граѓаните, преку објавување информации за активностите, пренесување пораки, документи, фотографии и видеоматеријали, организирањето онлајн разговори во живо, вебинари, форуми и сл.

Внатрешни фактори

Општината ја раководат Градоначалник и Совет на Општината, кој брои 27 члена. Општинската администрација на Струга е организирана во 6 сектори координирани од Секретарот на Општината. Во официјална употреба во Општината се македонскиот и албанскиот јазик. Организационската структура не вклучува посебен сектор ниту одделение за соработка со граѓанскиот сектор и истата е во надлежност на назначено одговорно лице кое е истовремено и раководител на сектор. Општината нема регистар на сите регистрирани здруженија на граѓаните со седиште во Струга, но има податоци за оние организации со кои соработуваат и/или кои добиле финансиски средства од Општината.

Не постојат официјални процедури ниту за соработката со локалните граѓански здруженија, како ни локални политики за стимулирање на вклученоста на цивилното општество во носењето на локалните политики. Сепак, на ад-хок основа, Општината соработува со здруженијата во изработката на заеднички проектни апликации и/или реализација на проекти финансирани од странски донатори (пр. Форуми на заедницата). Комуникацијата на Општинската администрација со ГС се остварува преку е-маил, телефонски разговори, директни секојдневни контакти и наменски средби со организациите кои се активни во конкретна област. Информациите од Општината најчесто се споделуваат преку веб-страницата на Општината, а помал дел битни информации и преку медиумите. Општината организира средби со граѓаните по сопствена иницијатива, во зависност од тековните потреби во одредени области (пр. јавни дебати при носење на буџетот). Работата на Советот е јавна и седниците се отворени за сите заинтересирани. Дел од материјалите, како и службените гласници, се објавуваат на веб - страницата на Општината. Но, сепак, треба да се истакне дека истата не се ажурира редовно и не нуди доволно и навремени информации од интерес за граѓаните, особено за граѓанскиот сектор.

Распределбата на финансиски средства од буџетот на Општината за поддршка на ГС се врши преку објавување јавен повик за поднесување проекти, во кој се дефинираат областите од интерес, условите и потребните документи за докажување на капацитетот на организациите. Следењето на реализацијата на доделените финансиски средства ја врши комисија формирана од Општината, која доставува извештај за реализираните активности и потрошените средства до Советот на Општината. Но, оваа комисија нема воспоставени официјални процедури и механизми за финансиска контрола на потрошените финансиски средства од граѓанските здруженија, ниту пак систем за мониторинг. Во текот на 2013, Општина Струга одвоила околу 10 милиони денари за граѓанскиот сектор, преку програмите *Сјорш* (5 милиони денари), *Култура* (2 милиони денари), *ЛЕР* (3 милиони денари) и од *Програмаџа за Градоначалник* (177.000 ден.). Имајќи предвид дека вкупниот годишен буџет на Општината изнесува околу 650 милиони денари, податоците укажуваат дека Општина Струга одделува околу 1,5% од вкупниот буџет за поддршка на граѓанскиот сектор.

И покрај значителниот број регистрирани граѓански организации, сите не се подеднакво активни. Во мал број граѓански организации постојано има вработен персонал и генерално егзистираат преку реализација на проекти, а само мал број имаат обезбедено одржлива институционална егзистенција. Нивниот фокус главно е во заштитата на животната средина, човековите права, младите и културата, едукацијата на жените, социјалата и ЕУ-интеграциите. Едно здружение на граѓани од Струга се има стекнато со статус од јавен интерес (ЗГ „Порак нова“) кое работи во областа на социјалата, а во моментот уште една организација со фокус на одржливиот развој е во процес на добивање на ваков статус (ЗГ „Центар за развој“).

СТРАТЕШКА КАРТА

Стратешката карта дава целосна слика на причинско-последичната поврзаност на приоритетите на Општина Струга во постигнувањето на визијата за соработка со граѓанскиот сектор до 2020 година, преку четири перспективи:

- Задоволни граѓани;
- Обезбедување услуги;
- Развој на капацитетите и
- Управување со буџетот.

Врз основа на сеопфатните анализи на секоја од перспективите се дефинирани стратешките приоритетни цели (стратегии-те) за секоја перспектива одделно.

СТРАТЕШКА КАРТА НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР 2015-2020

ВИЗИЈА:

Граѓанскиот сектор во Струга е клучен партнер на Општинската администрација во подобрувањето на квалитетот на животот во урбаните и руралните средини, применувајќи партиципативна демократија.

ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ:

Вмрежен ГС активно учествува во процесите на носење политики / одлуки на локално ниво

Подобрување на испораката на локалните услуги со користење на капацитетите на ГС

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ:

Воспоставување ефикасен и одржлив систем за успешна соработка со ГС

Воведување функционален и транспарентен систем за пристап до информации

РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ:

Взаемно систематско и континуирано јакнење на капацитетите на Општинската администрација и ГС

УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ:

Зголемување на надворешните извори на средства за поддршка на проектите од ГС

Обезбедување конзистентност на Општинскиот буџет наменет за ГС

Зголемување на ефикасноста во трошењето на Општинскиот буџет наменет за ГС

ПРИНЦИПИ/ВРЕДНОСТИ: ЕДНАКВОСТ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПАРТИЦИПАТИВНОСТ, ПРОФЕСИОНАЛНОСТ, ИНОВАТИВНОСТ, ЗАКОНИТОСТ, ЕТИЧНОСТ И ПАРТНЕРСТВО

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР

7.1 Управување со буџетот

- **УБ1:** Зголемување на надворешните извори на средства за поддршка на проектите од ГС;
- **УБ2:** Обезбедување конзистентност на Општинскиот буџет наменет за ГС;
- **УБ3:** Зголемување на ефикасноста во трошењето на Општинскиот буџет наменет за ГС.

Единствена силна страна на Општина Струга во однос на финансиската перспектива е досегашното искуство од редовната финансиска поддршка што ГС ја добива од буџетот на Општината. Сепак, и покрај долгогодишната практика за финансирање на ГС, за оваа намена се користи релативно мал дел од буџетот, што е всушност слаба страна во оваа перспектива. Ова треба да се надмине со обезбедување дополнителни надворешни извори за финансирање (на пример, со искористување на дел од можностите, како што се: пристап до ЕУ-фондовите и другите фондови за прекугранична соработка; стимулирање на поддршката од страна на приватниот сектор, преку одделни финансиски олеснувања, и усвојување на обврзувачки акт за распределба на средствата од буџетот на РМ), како и со обезбедување конзистентност и предвидливост на буџетските средства наменети за граѓанскиот сектор. Зголемена ефикасност во користењето на буџетските средства може да се обезбеди и преку воспоставување критериуми и процедури за распределба на грантови за ГС, со што ќе се зголеми ефикасноста, а истовремено ќе се намали субјективизмот при распределбата на грантовите за ГС. Системот за мониторинг, пак, ќе обезбеди реална проценка на влијанието

на реализираните активности и финансиска контрола на трошењето на доделените средства. Успешното комбинирање на јаките страни и можностите и соодветното адресирање на слабите страни во голема мера ќе го намали негативното влијание на економската криза и лимитираните финансиски средства коишто беа детектирани како единствена, но битна закана во рамките на оваа перспектива.

7.2 Развој на капацитетите

- **PK1:** Заемно систематско и континуирано јакнење на капацитетите на Општинската администрација и ГС .

Малиот број јаки страни во перспективата *Развој на капацитетите* сугерираат дека треба да се работи на создавањето клима и адаптирањето на внатрешните организациски процеси за континуирано јакнење на капацитетите на Општинската администрација. Затоа, идентификуваната јака страна (доказано искуство за реализација на проекти) треба соодветно да се комбинира со постојните можности (активен ГС со доказано искуство, како и практичното искуство на локалното здружение кое има статус од јавен интерес) при дефинирањето на стратегијата за развој на капацитетите. Оттука, утврдениот стратешки приоритет е **заемно систематско и континуирано јакнење на капацитетите на Општинската администрација и ГС**. Со ваквиот пристап за заедничко јакнење на капацитетите ќе се минимизира влијанието на слабите страни и истовремено ќе се работи на нивно елиминирање. На пример, Општината ќе има подобро разбирање за работата и активностите на ГС, ќе се зголеми информираноста за реализацијата на националната стратегија за соработка со ГС, а ќе се стимулира и размената на информации за Општинското културно наследство. *Големиот број слаби страни во оваа перспектива, слично како и во перспективата за внатрешните процеси, укажува на тоа дека јакнењето на капацитетите на администрацијата и подобрувањето на институционалните процеси се клучни критериуми за дизајнирање на приоритетите и мерките од стратегијата.*

7.3 Обезбедување услуги

- **OY1:** Воспоставување ефикасен и одржлив интерен систем за успешна соработка со ГС;
- **OY2:** Воведување на функционален и транспарентен систем за пристап до информациите.

Во перспективата *Обезбедување услуги* треба да се искористи доволната екипираност на двојазичната администрација, воспоставените добри односи со меѓуграничните региони, како и искуството во соработката со домашните и странските донатори, од една страна, како и големиот број можности (потенцијалот на ГС за добивање статус на здруженија од јавен интерес, соработката меѓу националната и локалната власт во имплементацијата на стратегијата за соработка со ГС, добрата географска позиција, изградените стручни капацитети на ГС) кои се идентификувани за подобрување и зголемување на бројот и квалитетот на услугите/активностите на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор, од друга страна. Од овие причини потребно е да се воспостави ефикасен и одржлив интерен систем за успешна соработка со ГС.

Отвореноста на Општинската администрација за соработка, воспоставената добра соработка со ГС, практиката на редовни средби со граѓаните и со медимите треба да се искористи за воспоставување на функционален и транспарентен систем за пристап до информациите. Оваа стратегија соодветно ќе ги адресира слабите страни и заканите и ќе го намали нивното негативно влијание (на пример, нефункционалната веб-страница, зголеменото анимирање и вклученоста на младите едуцирани луѓе, со што ќе се спречи нивниот одлив и иселување).

7.4 Задоволни граѓани

- **ЗГ1:** Вмрежен ГС, кој активно учествува во процесите на носење на политиките/ одлуките на локално ниво;
- **ЗГ2:** Подобрување на испораката на локалните услуги со користење на капацитетите на ГС.

Стратешките приоритетни цели идентификувани во перспективата *Задоволни граѓани*, треба да овозможат постигнување на визијата преку стратегии кои треба да произлезат од користењето на јаки страни и искористувањето на можностите кои се побројни и повлијателни во однос на слабите страни и заканите. Практиката за обезбедување логистичка поддршка на ГС за изработка на проектни апликации и редовните средби со граѓаните (јаки страни), треба да се искористат со големиот број локални НВО и добрите мултиетнички односи (можности) и да се стимулира вмрежувањето на ГС во процесите на носење на политиките/одлуките од локално значење. На овој начин ќе се стимулира соработката со ГС и меѓусебната размена на искуства и ќе се даде поддршка во нивната секојдневна работа и дејствување.

Заканите, кои се пред сè резултат на политички условената (не) соработка со централната власт и недоследното спроведување на законите и прописите, треба да се надминат со зајакнување на соработката со граѓанскиот сектор и со користење на капацитетите на ГС за подобрена испорака на локалните услуги.

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР

Избалансираната карта на показатели овозможува подобро да се следи кои стратешки чекори ќе ги преземе Општина Струга во периодот 2015-2020 година и кои резултати треба да ги постигне за да ја реализира својата визија за соработка со граѓанскиот сектор во Општината, како што е претставено во табелата подолу. Со цел да се обезбеди подобар стратешки фокус и приоритизација во имплементирањето на активностите, до секој од четирите аспекти на стратегијата и стратешките приоритети во заграда е дадено релативното значење (важност) на секој од аспектите и соодветните стратешки приоритети изразени во проценти. Процентуалниот износ го означува значењето на секој аспект во однос на другите три аспекти, како и значењето на секој стратешки приоритет во рамките на четирите аспекти. Поголемиот процент означува поголем стратешки фокус и поголемо значење на тој аспект или приоритет.

Избалансирана карта на показатели на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР 2015-2020

ВИЗИЈА:

Граѓанскиот сектор во Струга е клучен партнер на Општинската администрација во подобрувањето на квалитетот на животот во урбаните и руралните средини, применувајќи партиципативна демократија.

Приоритети	Показатели	Целни вредности	Мерки/Иницијативи
ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ (25,9%)			
3Г1: Вмрежен ГС, кој активно учествува во процесите на носење на политиките / одлуките на локално ниво (14,6%)	1.1 Функционална локална НВО-мрежа	1 локална мрежа	1.1 Создавање механизми за стимулирање на соработката меѓу невладините организации 1.2 Вклучување на граѓанскиот сектор во процесот на креирање на локалните политики 1.3 Подигање на свеста кај граѓаните и нивно поактивно учество во ГС
	1.2 Однос помеѓу прифатените и предложените предлози од ГС	35%	
3Г2: Подобрување на испораката на локалните услуги со користење на капацитетите на ГС (11,3%)	2.1 Број на НВО на кои им е доделена испорака на Општински услуги	2	2.1 Дефинирање на понудата и критериумите за испорака на услугите преку ГС во одделни области 2.2 Воспоставување систем за вклучување на ГС во испораката на Општинските услуги 2.3 Воспоставување систем за поддршка на ГС за испорака на услуги и постигнување „статус од јавен интерес“ 2.4 Систем за мобилизација на ресурси од ГС за подобро испорака на услуги
	2.2 Број на НВО кои се стекнале со „статус од јавен интерес“	2	

Избалансирана карта на показатели на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор

29

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР 2015-2020

ВИЗИЈА:

Граѓанскиот сектор во Струга е клучен партнер на Општинската администрација во подобрувањето на квалитетот на животот во урбаните и руралните средини, применувајќи партиципативна демократија.

Приоритети	Показатели	Целни вредности	Мерки/Иницијативи
ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ (20,9%)			
<p>ОУ1: Воспоставување на ефикасен и одржлив интересен систем за успешна соработка со ГС (11,6%)</p>	<p>1.1 Соодветна организациска структура и систематизација на работните места</p> <p>1.2 Број на остварени партнерства со ГС</p>	<p>Сектор (одделение) за соработка со ГС</p> <p>5</p>	<p>1.1 Воспоставување на функционална организациска структура за соработка со ГС</p> <p>1.2 Формализирање на партиципативното планирање и изведба на активностите</p> <p>1.3 Воспоставување на ефикасен систем за внатрешна меѓусекторска и надворешна меѓуинституционална соработка</p>
<p>ОУ2: Воведување функционален и транспарентен систем за пристап до информациите (9,3%)</p>	<p>2.1 Функционална Општинска веб-страница</p> <p>2.2 Број на средби и форуми со ГС</p> <p>2.3 Функционален центар за поддршка на ГС</p>	<p>www.struga.gov.mk</p> <p>12 / годишно</p> <p>3 вработени со полно работно време</p>	<p>2.1 Креирање Општинска дата-база на невладините организации и механизми за следење на активностите на ГС</p> <p>2.2 Креирање и институционализација на систем за редовна комуникација и вклучување на граѓанските организации</p> <p>2.3 Официјални процедури за редовно информирање за активностите на Советот</p> <p>2.4 Воспоставување на Центар за поддршка на ГС</p>

Избалансирана карта на показатели на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР 2015-2020

ВИЗИЈА:

Граѓанскиот сектор во Струга е клучен партнер на Општинската администрација во подобрувањето на квалитетот на животот во урбаните и руралните средини, применувајќи партиципативна демократија.

Приоритети	Показатели	Целни вредности	Мерки/Иницијативи
РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ (16,5%)			
РК1: Заемно систематско и континуирано јакнење на капацитетите на Општинската администрација и ГС (16,5%)	<p>1.1 Број на организирани заеднички обуки за Општинската администрација и ГС</p> <p>1.2 Број на изработени програми</p>	<p>10 обуки годишно</p> <p>5</p>	<p>1.1 Воведување систем за континуирана обука на администрацијата и ГС</p> <p>1.2 Програми за обуки на администрацијата: меѓуОпштинска и меѓуинституционална соработка, изработка на проектни апликации, користење на современи ИКТ, комуникациски вештини</p> <p>1.3 Развивање партнерства на Општината и ГС за подобрена соработка со другите надлежни институции и партнери</p> <p>1.4 Воспоставување на ефикасна и ефективна интерна меѓусекторска координација</p> <p>1.5 Програма за организациски промени</p>

Избалансирана карта на показатели на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА СОРАБОТКА СО ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР 2015-2020

ВИЗИЈА:

Граѓанскиот сектор во Струга е клучен партнер на Општинската администрација во подобрувањето на квалитетот на животот во урбаните и руралните средини, применувајќи партиципативна демократија.

Приоритети	Показатели	Целни вредности	Мерки/Иницијативи
УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ (36,8%)			
УБ1: Зголемување на надворешните извори на средства за поддршка на проекти од ГС (16,5%)	1.1 Износ на небуџетски средства за финансиска поддршка на ГС	10.000.000 денари годишно	1.1 Создавање поволни административни и други предуслови за привлекување на приватен капитал 1.2 Програма за кофинансирање на проекти и активности со бизнис-секторот и невладиниот сектор (ЈПП) 1.3 Интензивирање на соработката со странски донатори и фондови во партнерство со ГС
УБ2: Обезбедување конзистентност на Општинскиот буџет наменет за ГС (10%)	2.1 Фиксен процент од основниот Општински буџет наменет за ГС	3%	2.1 Повеќегодишна финансиска програма за поддршка на ГС
УБ3: Зголемување на ефикасноста во трошењето на Општинскиот буџет наменет за ГС (10,3%)	3.1 Воспоставени критериуми за распределба на буџетските средства 3.2 Воспоставен систем за мониторинг	Усвоени критериуми од Советот Мониторинг систем усвоен од Советот	3.1 Методологија за распределба на Општинскиот буџет за финансирање на ГС 3.2 Дефинирање на транспарентни и прецизни критериуми за финансирање на ГС 3.3 Воспоставување на систем за мониторинг и евалуација на доделените грантови за ГС

ПРИНЦИПИ/ВРЕДНОСТИ:

ЕДНАКВОСТ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПАРТИЦИПАТИВНОСТ, ПРОФЕСИОНАЛНОСТ, ИНОВАТИВНОСТ, ЗАКОНИТОСТ, ЕТИЧНОСТ, ПАРТНЕРСТВО

МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Избалансираната карта на показатели претставува значајна алатка за мониторинг на имплементацијата на Стратегијата на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор 2015-2020, со оглед на тоа дека сите цели и мерки – финансиски и нефинансиски – произлегуваат од визијата. Остварувањето на придобивките на Општината од ИКП се следи преку извештаи, дискусии, комуникација, ажурирање и дејствување. Извештаите од ИКП на Општината се изготвуваат квартално, по определен редослед. Притоа, во процесот на следење своја улога имаат Градоначалникот, Секретарот и раководителите на секторите кои се одговорни за имплементацијата на мерките и активностите за соодветните стратешки приоритетни цели.

Улогата на Градоначалникот е да назначи одговорно лице за следење на имплементацијата на Стратегијата на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор 2015-2020. Лицето кое е одговорно за следење на имплементацијата на стратегијата во однос на постигнувањето на целните вредности од ИКП ги врши следниве активности:

- го координира прибирањето на информациите од секторите;
- ги известува раководителите на секторите за крајните рокови за доставување на секторските извештаи;
- ги консолидира секторските извештаи во единствен Извештај за ИКП на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор;
- го доставува консолидираниот извештај до Секретарот, Градоначалникот и советниците на Општина Струга;
- го следи и го спроведува процесот на внесување на промените во ИКП.

Улогата на раководителите на секторите во процесот на следење на постигнувањето на целните вредности од ИКП на Општина Струга за соработка со граѓанскиот сектор се состои од:

- определување на одговорно лице за секој показател од стратешките приоритети кои се дел од секторските цели;
- изготвување извештај за спроведувањето на активностите на ниво на сектор;
- учество во ревидирањето на показателите за секоја приоритетна цел која е дел од секторските цели.

Одговорното лице за секој показател од стратешките приоритетни цели во процесот на следење на постигнувањето на целните вредности од ИКП ги врши следниве активности:

- го координира прибирањето на информациите во рамките на секторот;
- го известува раководителот на секторот за крајните рокови за доставување на секторскиот извештај;
- изработува единствен секторски извештај и го доставува до раководителот на секторот;
- го следи и го спроведува процесот на внесување на промените во ИКП.

Освен за мониторинг, ИКП ќе се користи и за евалуација на спроведувањето на стратешкиот план, со цел да се утврди: дали планираните цели на политиката биле постигнати на ефикасен начин и дали и до кој степен се јавиле несакани ефекти. Нарушувањето или прекинувањето на причинско-последичната поврзаност на приоритетите, како и непостигнувањето на целните вредности на показателите за одделни приоритети ќе даде информации за тоа дали и какви измени треба да се направат во стратешкиот план.

